

Kaksitoista teesiä Raamatusta

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon piispojen julkilausuma vuodelta 1972

Kun kirkossa keskustellaan Raamatun merkityksestä ja ohjeellisesta arvosta, on kannanotot perustettava kristilliseen uskoon. Kirkkolain 1 §:n mukaan ”Suomen evankelis-luterilainen kirkko tunnustaa sitä kristillistä uskoa, joka perustuen Jumalan pyhään sanaan, Vanhan ja Uuden Testamentin profeetallisiin ja apostolisiin kirjoihin, on lausuttu julki vanhimman kirkon kolmessa päätunnustuksessa sekä muuttamattomassa Augsburgin tunnustuksessa ynnä muissa luterilaisen kirkon niin sanottuun Sovintokirjaan otetuissa tunnuskirjoissa, ja pitää tunnustuksen korkeimpana lakina sitä näissä tunnustuskirjoissa selvästi lausuttua järkähtämätöntä totuutta, että Jumalan pyhä sana on ainoa ohje, jonka mukaan kaikkea oppia kirkossa on tutkittava ja arvosteltava”. Tämä kirkkolain kulmakiveä merkitsevä ensimmäinen pykälä liittyy sellaisenaan Sovinnonkaavan ensimmäiseen kohtaan, jossa lausutaan näin: ”Me uskomme, opetamme ja tunnustamme, että sinä ainoana ohjeena ja ojennusnuorana, jonka mukaan kaikki opit ja opettajat tutkitaan ja arvostellaan, ovat yksinomaan Vanhan ja Uuden Testamentin profeetalliset ja apostoliset kirjat.”

Vaikka luterilaisella kirkolla ei olekaan yksityiskohtaista dogmia Raamatusta, sen synnystä ja arvosta, se kuitenkin ratkaisee Raamatun sisällyksen perusteella oppeja koskevat kysymykset. Tämän periaatteen, joka on kaiken luterilaisen uskon ja ajattelun perusedellytys (uskonpuhdistuksen muodollinen periaate), esittää kirkkomme Kristinoppi sanoin: ”Pyhä Raamattu on Juma-

lan sana, jonka pyhät Jumalan ihmiset ovat kirjoittaneet Pyhän Hengen vaikutuksesta” (kohta 5).

Siitä, mitä tämä periaatteellinen kannanotto merkitsee käytännössä ja minkälaisia johtopäätöksiä siitä on nykyisessä henkisessä tilanteessa tehtävä, allekirjoittaneet haluavat esittää seuraavan.

1 Ilmoituksesta

Raamattu on kokonaan Jumalan pyhää sanaa eli ilmoitusta, mutta kokonaan myös ihmisten kirjoittama. Raamatun jumalallista alkuperää ja inhimillistä muotoa ei voi eikä tarvitse erottaa toisistaan.

Raamatun terminä ’ilmoitus’ (Raamatun kreikaksi ’apokalypsis’ eli ’verhotun paljastaminen’) tarkoittaa eitä Jumalan pelastavaa toimintaa, yhteydenottoa ihmisiin, tekoja ja niiden sanallista tulkintaa, mikä on tapahtunut hänen valitsemisensa palvelijoiden välityksellä. Tällaisena ’ilmoitus’ on aina Jumalan teko eikä vain ’tiedonanto’. ”Sillä Herra, Herra, ei tee mitään ilmoittamatta salaisuuttaan palvelijoilleen profeetoille” (Aamos 3:7). Jumalan pelastavaa tekoa tarkoitti myös apostoli Paavali sanoessaan julistamastaan evankeliumista, että Jeesus Kristus oli sen hänelle ilmoittanut (Gal 1:12). Historiallisesti saivat Vanhan Testamentin kirjat alkunsa niistä ’Herran sanoista’, jotka ’tulivat’ profeetoille. Samoin Uuden Testamentin kirjat syntyhistorialtaan perustuvat viime kädessä silminnäkijäin todistukseen ”meidän keskuudessamme tosiksi tunnetuista tapahtumista” (Luuk 1:1). Raamatullisen ilmoituskäsitteen kiteytti lopullisesti Raamatun viimeisen kirjan otsikko. Se minkä Jumala antoi Jo-

hannekselle tiedoksi oli "Jeesuksen Kristuksen ilmestys" (Ilm 1:1).

2 Innoituksesta eli inspiraatiosta

Raamattu itse viittaa Pyhän Hengen vaikutukseen selittäessään kirjojensa synnyn. "Pyhän Hengen johtamina ihmiset ovat puhuneet sen, minkä saivat Jumalalta" (2 Piet 1:21). "Jokainen kirjoitus, joka on syntynyt Jumalan Hengen vaikutuksesta, on hyödyllinen opetuksiksi ..." (2 Tim 3:16). Uuden Testamentin mukaan 'Hengen ilmoitus' (1 Kor 12:7) edellyttää ihmisen koko persoonallisuuden, myös hänen ymmärryksensä osallistumista ilmoitustapahtumaan (1 Kor 14:15, 20).

Raamattu ei tunne sellaista mekaanista ja kirjaimellista innoitusta, että Pyhä Henki olisi sanellut sana sanalta tai jopa kirjain kirjaimelta tekstin Raamatun kirjojen kirjoittajille, jotka olisivat olleet tahdottomia ja tiedottomia 'kyniä'. Sen sijaan on todettava, että Pyhä Henki on johtanut koko sitä useinkin pitkää tapahtumasarjaa, jonka Raamatun kirjat ovat ennen julkaisemistaan läpikäyneet. Erityistä painoa on pantava sille, että kirjoihin merkitsemistä ja kirjoittamista on edeltänyt suullinen julistus. Kun tutkimus on sekä Vanhan että Uuden Testamentin osalta tähden tänyt suullisen tradition merkitystä Raamatun kirjojen syntymiseen vaikuttaneena tekijänä, se on auttanut ymmärtämään Raamatun mainintoja ja Pyhän Hengen vaikuttamista puhumisesta. Niinpä evankeliumit olivat jo ennen kirjoittamista osina olemassa alkukristillisten seurakuntien julistuksessa ja opetuksessa, niiden koko elämässä.

3 Raamatusta, kirkosta ja perinteestä

Raamattu on alusta alkaen ollut kirkon kirja. Vanhin kristillinen kirkko on ottanut sen käyttöönsä ja määrittänyt sen kokoonpanon eli kanonin. Monet Uuden Testamentin kirjoista syntyivät seurakunnille tehtyinä saarnatekstien, jumalanpalveluskaavojen tai kristillisen uskon ja elämän ohjeiden kokoelmina. Toisaalta kirkko ei ole Raamatun yläpuolella tai sen totuuden 'vartija'. Kirkko ei omista sellaista perinnettä eli traditiota, jolla olisi Uuden Testamentin kirjoituksista riippumatonta arvoa. Kirkon on päinvastoin täysin riippuvainen Raamatusta.

Vaikka Raamattu on syntynyt kirkon piirissä – Vanha Testamentti Israelin uskontoyhteisössä ja Uusi Testamentti alkukristillisessä kirkossa – se ei ole kirkon luomus. Kirkko on historiallisena ilmiönä pikemmin seuraus siitä Jumalan sanan julistuksesta, jonka kirjoihin viennistä Raamattukin on syntynyt. "Sillä minä teidät synnytin evankeliumin kautta Kristuksessa Jeesuksessa" (1 Kor. 4:15b). Kun 1 Tim 3:15 rinnastetaan 'elävän Jumalan seurakunta' ja 'totuuden pylväs ja perustus', niin 'totuus'. Kristuksessa annettu ilmoitus, selitetään 'Jumalan huoneen', kirkon, perustukseksi ja sitä kannattavaksi pylvääksi.

Kirkko ei myöskään siinä merkityksessä 'vartioi' Raamattua, että se omien vanhojen traditiotensa perusteella saisi määrätä, miten Raamattua on tulkittava. Raamatun alkuperäinen sisältö on ohjeellinen (Kristinoppi kohta 6). Luterilainen uskonpuhdistus piti tärkeänä nimenomaan tätä Raamatun hyväksymistä ylimmäksi, vanhat perinteet ja tunnustuskirjatkin ylittäväksi ohjeeksi. Traditiot ovat kuitenkin kirkon elämässä välttämättömiä, ja Raamattu itsekin sisältää esimerk-

kejä vanhempien traditioiden soveltamisesta uusiin tilanteisiin.

4 Vanhan Testamentin arvosta

Vanhan Testamentin kirjat ovat erottamaton osa Raamattuumme. Ne olivat Jeesuksen ja alkukirkon 'Raamattu' eli pyhät kirjoitukset. Vain niiden valossa voidaan ymmärtää ja lukea Uutta Testamenttia. Vanhan ja Uuden Testamentin kirjoittajat, samoin kuin heidän kirjoihinsa sisältyvien traditioiden esittäjät, kuuluvat samaan, Jumalan Hengen johtamien profeettallisten henkilöiden sarjaan.

Vanhan Testamentin selittäminen on sikäli ongelma, että sen tekstien historiallinen sisältö ja niiden kristillinen sovellutus eroavat usein toisistaan. Juutalaisuuskin tulkitsee toisin kuin kristillinen kirkko Raamattuaan, Mooseksen lakia ja profeettoja. Me luemme Vanhaa Testamenttia Jeesuksessa Kristuksessa tapahtuneen täyttymyksen valossa. Toisaalta on liioiteltakin Vanhan ja Uuden Testamentin ajatusmaailman eroja. Kun on sanottu, etteivät Vanhan Testamentin ns. messiaaniset ennustukset suoranaisesti tarkoita Uuden Testamentin Kristusta, on pikemmin todettava, että alkukristillinen Kristus-usko liittyy leveällä rintamalla – eikä vain muutaman yksityisen lauselman osalta – Vanhan Testamentin kirjoihin. Se saa valoa myös juutalaiselta 'Testamenttien välisestä' kirjallisuudesta. Uusimmat tekstilöydöt, erityisesti Qumranin hepreankieliset kirjoitukset, ovat entistä tarkemmin kartoittaneet sitä juutalaisuutta, jonka maaperällä kristinuskon syntyi. Tutkimus on samalla osoittanut, miten Uuden Testamentin kirjojen edustama alkukristillisuus uskonnon rakenteellisissa kohdissa

erosi juutalaisuudesta ja Vanhan Testamentin uskonnosta.

5 Raamatun keskeisestä sisällyksestä

Luterilaisina me teemme eron Raamatun keskuksen ja sen kehällisen aineksen välillä ja myös tunnustamme, että ilmoituksen historiassa on eroa Vanhan ja Uuden Testamentin sisällyksen välillä. Raamatun keskus on Uuden Testamentin mukaan evankeliumi, ilosanoma Jumalan pelastavasta teosta Jeesuksessa Kristuksessa.

Luterilaisen raamattuteologian lähtökohta on näkemyksessä Kristuksesta Raamatun Herrana ja Kuninkaana. Raamatun kirjoilla on erilainen arvo sen mukaan, miten ne 'ajavat', so. pitävät esillä, Kristusta. Lutherille Raamattu oli Jumalan puhetta 'evankeliumin elävän äänen' tähden, ja siksi oli myös tärkeätä, että osattiin tehdä ero lain ja evankeliumin välillä. Luther tähdensi Raamatun sisällyksellistä, evankeliumiin ja vanhurskauttamisoppiin keskittyvää ohjeellisuutta. Kirkon historia on myös osoittanut, että hajaannusta syntyy siellä, missä ei eroteta toisistaan Raamatun keskeistä sanomaa ja sen yksityisiä kehällisempiä lausumia.

Luterilainen raamattunäkemys merkitsee näin ollen keskittymistä pelastusta koskevaan, ns. soteriologiseen kysymykseen, johon Raamattu varsinaisesti vastaa. Raamattua ei tule käsittää 'laiksi', so. kirjaimelliseksi ohjeeksi yhteiskunnan ja yksilön elämän eri aloilla. Silti Raamattu auttaa meitä näkemään Jumalan luomistekoja ja hänen pyhää tahtoaan yksityisen ihmisen, yhteisöjen ja koko maailman elämässä.

Lain ja evankeliumin välisen eron luterilaiset tunnustuskirjat soveltavat myös kirkon elämään. Niiden mukaan ei kirkon ja jumalanpalveluksen järjestystä koskevia yksityiskohtia ole johdettava välittömästi Raamatusta. "Kristillisten seurakuntien todellisen yhteyden saavuttamiseksi riittää näet, että niissä yksimielisesti saarnataan puhtaasti käsitettyä evankeliumia ja sakramentit Jumalan sanan mukaisesti jaetaan. Sen sijaan ei ole tarpeellista, että kaikkialla noudatetaan yhdenmukaisia ihmisten asettamia seremonioita" (Augsburgin tunnustus, 7. artiklan loppuosa).

6 Raamatun ilmoittamasta pelastustiestä

Luterilaisen uskonpuhdistuksen aineellinen periaate, oppi uskonvanhurskaudesta, on koko Raamatun johtava ajatus. Se on jatkuvasti ajankohtainen, kun on kysymys rajankäynnistä kristinuskon ja kaiken yleisen uskonnollisuuden ja moralismin välillä. Siinä kriisissä, joka koskee kirkon julistusta ja toimintaa nykyajassa, tuo ainoan ratkaisun Raamatun pelastussanomaa täysimittainen ja puhdasääninen esittäminen.

Vanhassa Testamentissa Jumalan vanhurskaus merkitsi Jumalan pelastavia tekoja ja hänen uskollisuuttaan, joka teki ihmisen uskon ja uskollisuuden Jumalan liitossa mahdolliseksi. Jeesuksen julistus Jumalan valtakunnan tulemisesta huipentui vakuutukseen, että Jumala antaa synnit anteeksi ja hyväksyy yhteytensä ansiottomat syntiset, jotka ottavat Jeesuksen kutsun vastaan. Paavalin muotoilema oppi, että ihminen tulee vanhurskaaksi uskosta Kristukseen eikä 'lain teoista', so. Mooseksen lain käskyjen pitämisen perusteella, oli välttämätön kristinuskon irrottautuessa juutalaisuudesta. Se torjuu pyysy-

västi moralismin eli ihmisen ominaisuuksia ja suoritusarvoja mittailevan uskonnollisuuden. Myös Uuden Testamentin muissa osissa on Kristuksen ehdoton väittäjän asema pelastuksen asiassa koskematon.

Raamatullinen pelastussanoma on käsitelty yksipuolisesti sekä silloin, kun se kavennetaan puhtaasti yksilölliseksi asiaksi, että silloin, kun se tulkitaan ylivoittoisesti ihmissuhteitten hoitamiseksi ja yhteiskunnallisten ja kansainvälisten epäoikeudenmukaisuuksien korjaamisen ohjelmaksi. Kirkon tehtävänä on todistaa Kristuksesta jokaisen yksilön, kaiken ihmiselämän ja koko ihmiskunnan vapauttajana ja lopullisena toivona.

7 Uuden Testamentin sisäisestä yhtenäisyydestä

Uuden Testamentin perussanoma, keerygma, on yhtenäinen: yksi ainoa evankeliumi, jota enkeliäkään ei voi toiseksi muuttaa (Gal 1:8) Uusi Testamentti sisältää useampia Kristus-tunnustuksen muotoja ja eri-ikäisiä kristologisia kerrostumia, mutta kaikilla niillä on yhteinen, selvästi rajattava pohja. Kirkon uskontunnustuksen keskeinen Kristusta koskeva sisältö tuli varsin varhain, jo apostolisena aikana määriteltyksi.

Aina uudestaan on väitetty, että kirstinusko olisi keskeiseltä sisällöltään muuttunut, kun se levisi Palestiinan juutalaiselta maaperältä hellenistisen kulttuurin piiriin ja sen painopiste siirtyi pakana-kristilliseen kirkkoon – puhumatta vanhasta oletuksesta Jeesuksen ja Paavalin oppien vastaakohtaisuudesta. Tutkimus on kuitenkin osoittanut, ettei mitään jyrkkää katkeamaa tai Kristususkon sisällyksen radikaalia muuttumista ole missään alkukirkon vaiheessa tapahtunut. Vaikka

Uuden Testamentin kirjoittajat kertovatkin eräistä opillisista erimielisyyksistä, ei itse pääasiasta, Jumalan teoista Kristuksessa ollut erilaisia käsityksiä. Uuden Testamentin valossa ei voi olla epäselvyyttä siitä, mitä kristinusko on. Jeesuksen voitollinen ylösnouseminen kuolleista, hänen kuolemansa ihmisten syntien sovituksesi, hänen tulemuksensa taivaallisena Ihmisen Poikana ja hänen jumalallinen alkuperänsä eivät olleet oppeja, joista saattoi olla eri mieltä, vaan Jumalan kiistattomia tekoja. Uuden Testamentin sisäisestä yhtenäisyydestä todistavat erityisesti ne kohdat, joissa torjuttiin gnostilaisen sekauskon tulkinnat Kristuksesta, joka ei olisi todella kuollut, todella noussut kuolleista tai todella elänyt historian henkilönä (1 Kor 15:15, 1 Joh 4:2–3).

8 Jeesuksen syntymästä ja ylösnousemuksesta

Kristinusko perustuu historiallisen Jeesus Nasarettilaisen elämäntyöhön. Raamatulliseen Kristus-uskoon on samalla sisältynyt ehdoton varmuus siitä, että Jeesuksella on ihmisen eksistenssin ylittävä olemassaolo: hän on ollut ennalta ja hän on kuolemansa jälkeen. Vaikka Jeesuksen ylikuonnollista syntymää ja ylösnousemusta kuolleista ei voikaan perustella kokemus- ja järkipäisesti, ne kuuluvat erottamattomasti historialliseen kristinuskuun.

Alkukirkko esitti vakaumuksensa Jeesuksen ainutlaatuisesta tulosta ihmisten historiaan useammassa muodossa: Jumala lähetti Poikansa, Sana tuli lihaksi, Jumalan kaltainen tyhjensä itsensä ja otti orjanmuodon, Jeesus sikisi Pyhästä Hengestä ja syntyi Neitsyt Mariasta. Vanhin kirkko ei nähnyt ristiriitaa näiden tunnustusmuoto-

jen välillä, koska ne kaikki tulkitsivat samaa, itessään selittämätöntä Jumalan tekoa. Vieläkään ei mikään järkipäinen, esim. biologinen, tulkin tee oikeutta Uudessa Testamentissa ilmaistulle uskolle.

Vastaavasti on sanottava Jeesuksen ylösnousemuksesta. Tyhjä hauta oli todistuksen siitä, että Jumala oli herättänyt Jeesuksen kuolleista. Tämä oli kristinuskon historiallinen lähtökohta, mutta enemmän kuin pelkästään historiallinen tapahtuma. Uuden Testamentin mukaan Jeesuksen ylösnousemus ei merkinnyt kuolleen paluuta tähän elämään ja meidän tuntemamme luonnon lakien alaisuuteen. Se oli myös aivan muuta kuin vainajan hengen tai sielun ilmestymistä opetuslapsille. Vanhan Testamentin profetioiden mukaan opetuslapsiseurakunta tulkitse Jeesuksen ylösnousemuksen ratkaisevaksi eskatologiseksi eli 'viimeisen päivän' tapahtumaksi. Se oli Jumalan uuden luomisen ensimmäinen akti. Uusi Testamentti pitää kiinni Jeesuksen kirkastetun ruumiin uudesta olomuodosta.

9 Raamatusta ja luonnontieteistä

Raamatun luomisuskon ja luonnontieteellisten, maailman syntyä, elämän muotoja ja maailmankaikkeuden rakennetta koskevien selitysten välillä ei ole ristiriitaa, jos lähdetään siitä, että Jumala on kaiken tekijä ja luonnontieteet 'lukevat Jumalan käsialaa' luonnossa ja maailmankaikkeudessa. Raamattua ei ole pidettävä luonnontieteellisenä oppikirjana, mutta myöskään luonnontiede ei saa ylittää rajojaan Jumalan olemassaoloa ja vaikutusmahdollisuuksia koskevilla väitteillä.

Tämä 'sopimus' kuitenkin usein rikotaan meidänkin aikanamme. Kristillisellä taholla koetaan toisinaan Vanhan Testamentin luomiskertomuksesta johtaa omia näennäistieteellisiä teorioita maailman ja elämän muotojen synnystä, ja ateistinen ja materialistinen maailmanselitys koettaa puolestaan osoittaa Raamatun luomisuskon luonnontieteellisten tosiasioiden vastaiseksi. Raamatullinen jumalausko antaa oikein käsitettynä luonnontieteelliselle tutkimukselle täyden vapauden, joka onkin tieteen välttämätön edellytys. Koska ihminen ei missään, ei avaruutta eikä atomia tutkiessaan, pääse Jumalan maailman ulkopuolelle, ei aito luonnontutkimus johda ristiriitaan jumalauskon kanssa. Toisaalta on kristillisen julistuksen ja kasvatuksen entistä voimakkaammin tähdennettävä ihmisen vastuuta Jumalan 'käskynhaltijana', ettei hän käyttäisi väärin, itsekäästi ja vaarallisesti uusia, entisestä laajentuneita tietojansa ja taitojansa.

10 Raamatusta ja historiankirjoituksesta

Kaikki Vanhan ja Uuden Testamentin kirjat ovat syntyneet tiettyssä historiallisessa tilanteessa ja myös kuvastavat omaa aikaansa ja antavat arvokkaita historiallisia tietoja. Raamatun kirjat eivät kuitenkaan ole historiankirjoitusta, eikä menneen ajan kuvaus ole sen historiankirjojenkaan yksinomainen tai aina edes ensisijainen tarkoitus. Kysymys Raamatun erehtymättömydestä tai siinä tavatuista erehdyksistä ja virheellisistä tiedoista on sen vuoksi väärin asetettu. Raamattu on tosi kaikissa kirjoissaan, koska se sellaisenaan, kaikessa inhimillisyydessään, ilmoittaa Jumalan pelastustahdon ja on Pyhän Hengen työväline.

Useimmat Raamatun arvoa koskevat kiistat on käyty Raamatun kirjojen historiallisesta luotavuudesta. Toisaalta on hyvässä apologeettisessa tarkoituksessa koottu todisteita sen käsityksen puolesta, että 'Raamattu on oikeassa' ja toisaalta on etsimällä etsitty ristiriitaisuuksia Raamatun eri kirjojen tai Raamatun ja jonkin muun tietolähteen tiedonantojen välillä. Jos sen sijaan kussakin yksityistapauksessa lähdemme Raamatun kirjan tai jonkin sen yksityisen kertomuksen varsinaisesta tehtävästä ja kirjallisesta lajista, todellista ristiriitaa ei esiinny. Raamatun ilmoitusarvo ei vähene siitä, että tutkimus kaikkia mahdollisia tietolähteitä hyväksi käyttäen tarkistaa myös Raamatun antamia historiallisia tietoja. Raamatuntutkimuksessa käytetty traditiohistoriallinen menetelmä on lisäksi osoittanut, että yksityiset Raamatun kertomukset ja sanat kuvaavat paitsi alkuperäistä syntymätilannetta myös kysymyksessä olevan kohdan soveltamisen myöhäisempiä tilanteita. Monet kuvitellut ristiriitaisuudet ovat todellisuudessa Raamatun monikerroksisuuden ilmenemismuotoja.

11 Raamatun tieteellisestä tutkimuksesta

Raamatun ohjeellinen ilmoitusarvo ja tieteellinen tutkiminen eivät sulje pois toisiaan. Luterilainen raamattuperiaate päinvastoin velvoittaa tutkimukseen, joka tieteen parhain mahdollisin menetelmin selvittää Raamatun kirjojen ja kohtien alkuperäisen sisällyksen. Eksegeettinen tutkimus on sekä oikeutettu että välttämätön, jos tahdotaan tehdä oikeutta Raamatun kirjoittajille.

Raamattuun voidaan tutkimuksessa suhtautua ainakin kolmella tavalla. Jos tutkija kiistää tai jät-

tää avoimeksi Raamatun jumalallisen alkuperän ja ohjeellisen merkityksen, hän lähestyy sitä kuin mitä hyvänsä antiikin kirjallisuuden tuotetta. Koeteltuja tieteellisiä menetelmiä noudatettaessa voidaan tällöin saavuttaa hyviä tuloksia yksityiskohdissa. Tällainen tutkimus ei kuitenkaan ole riittävä kirkolle, joka Raamatusta etsii sanomaa ja ohjeita. Toinen vaihtoehto on, että Raamatun ehdotonta totuusarvoa ja jumalallista alkuperää tähdennetään siten, että vapaalle eksegeettiselle tutkimukselle ei anneta mahdollisuutta. Tällainen näkemys Raamatusta, joka myöntää Vanhan ja Uuden Testamentin jumalallisen luonteen, mutta kieltää niiden inhimillisen luonteen, ei tee Raamatulle oikeutta. Jos näet ilman muuta, perehtymättä Raamatun teksteihin, samaistetaan valmiit dogmit Raamatun sisällyksen kanssa, Raamatun tehtäväksi jää tietyn uskonopin oikeaksi todistaminen. Sen sijaan se raamatuntutkimus, joka tunnustaa Raamatun jumalallisen arvon ja niin hyvin kuin mahdollista ottaa selkoa Raamatun kirjojen alkuperästä, so. historiallisesta sisällyksestä ja tarkoituksesta, vastaa parhaiten luterilaisine kirkon perinteitä ja tarpeita. Raamattuunkin on syytä soveltaa tunnettu kristologinen kaksiluonto-oppi. Niin kuin Jeesuksella, Sanalla, on kaksi luontoa, jumalallinen ja inhimillinen luontonsa.

Eksegeettisellä – niin kuin kaikella inhimillisellä – tutkimuksella on rajoituksensa. Tutkijat ovat usein paisuttaneet tekemiään havaintoja ja tehneet vääriä yleistyksiä, jotka eivät pidäkään paikkaansa. Eksegeettisen tutkimuksen sitoutuminen johonkin koulukuntaan ja sen edellytyksenä olevaan filosofiaan on niin ikään johtanut yksipuolisuuksiin. Tutkimus kuitenkin yleensä itse korjaa virheensä. Raamatuntutkimus on arka teologinen tieteenala, koska sen tulokset usein tulkitaan poikkeamiksi itse Raamatusta, vaikka todellisuudessa on voitukin poiketa vain aikai-

semmistä tulkinnoista. Raamatun tutkimus ei tule milloinkaan valmiiksi.

12 Raamatun kääntämisestä ja soveltamisesta

Kaikessa Raamatun käyttämisessä on viime kädessä kysymys sen luotettavasta kääntämisestä ja mielekkästä soveltamisesta. Tämä ns. hermeneuttinen tehtävä on erinomaisen tärkeä, mutta myös vaikea. Jos ihmiset eivät yleensä-kään ymmärrä samalla tavalla samoja sanoja ja virkkeitä, tavallista suurempi hajonta tapahtuu Raamatun sanojen ja näkökohtien käsittämisessä. Kirkon on raamatuntutkimuksessaan, raamatunkäännöksissään ja kaikessa julistuksessaan ja opetuksessaan pyrittävä siihen, että helluntain kieli-ihme jatkuvasti uusiutuisi, ts. että erilaiset nykyajan ihmiset kuulisivat kukin omalla kielellään puhuttavan Jumalan suuria tekoja (Apt 2:11).

Eksegeettinen tutkimus antaa perustan Raamatun kääntämiselle käsitettäväksi kieleksi. Eksegeettinen tutkimus lähtee tekstikritiikistä, joka ei ole Raamatun kritiikkiä, vaan mahdollisimman alkuperäisen tekstimuodon määrittämistä ja johtamista eri käsikirjoitusten lukutavoista. Eksegeettinen tutkimus tulee edelleen kysymykseen Raamatun kääntämisessä heprean ja kreikan alkuteksteistä kunkin kansan omalle nykykielelle. Uudet kääntämisperiaatteet tähtäävät lauseiden todellisen ajatuksen siirtämiseen nykykielelle eivätkä tyydy vain sanojen vastineiden löytämiseen.

Raamatun sanoma on tehtävä ymmärrettäväksi nykyajan ihmiselle. On pyrittävä sanomaan, mitä

tämän päivän tilanteessa merkitsee se Jumalan sana, joka Raamattuun on kirjoitettu ja jonka kirkko tunnustuksessaan on lausunut julki tietyin sanoin. Tarkkaa rajaa Raamatun selittämisen ja soveltamisen välillä ei ole. Kirkot, jotka etsivät Raamatusta viitteitä ajankohtaisten kysymyksiensä ratkaisemiseen, ovat samassa asemassa kuin yksityinen raamatunlukija, joka aamuisin rukoillen hiljentyy Raamatusta kysymään johdattua elämäänsä. Vain Jumalan Pyhä Henki voi kirkastaa Raamattua ja antaa voimaa sen noudattamiseen.

Kirkkomme Kristinopissa (kohta 8) sanotaan: "Meidän tulee lukea Raamattua siten, että rukoillen etsimme siitä elävää Jumalaa ja olemme kuuliaisia hänen äänellensä kun hän puhuu meille sanassansa." Kun Raamattua lähestytään kirkon perustuksena, on se tehtävä siitä näkökulmasta, minkä Raamattu itse antaa, eikä lukijan tai tutkijan omista ennakoasenteista, olivat ne sitten hänen uskonnollisia odotuksiaan tai erilaisia uskonnollisia ja teoreettisia oppirakennelmiaan. Raamattu lausuu omasta tarkoituksestaan: "Nämä ovat kirjoitetut, että te uskoisitte, että Jeesus on Kristus, Jumalan Poika, ja että teillä uskon kautta olisi elämä hänen nimessänsä" (Joh 20:31).

Pääsiäisenä 1972

Martti Simojoki
Eero Lehtinen
Olavi Kares
Hannes Leinonen
Osmo Alaja
Aarre Lauha
Erkki Kansanaho
John Vikström

(Teesien pohjana olleen tekstin on laatinut Helsingin Yliopiston Uuden Testamentin eksegetiikan professori Aimo T. Nikolainen.)

Teesit on julkaistu mm. Heikki K. Järvisen, Kari Latvuksen ja Wille Riekkisen teoksessa "Raamattu tänään; näkökulmia Raamatun lukemiseen" sivut 113–123, Kirjapaja, Helsinki, 1988; ISBN 951-621-843-1